

ОБВИНЕНИЯТА НА РУСИЯ И ИСТИНАТА

Руската агресия срещу Украйна предизвика международна изолация на Русия, НАТО също прекрати изцяло практическото сътрудничество с Русия.

За да отклони вниманието от своите действия, Русия отправи редица обвинения срещу НАТО, с които изкривява фактите и премълчава последователните усилия на организацията да изгради партньорство с Русия.

Освен това Русия съвсем неоснователно атакува легитимността на украинските власти и използва сила, за да завземе части от територията на Украйна.

Този документ огласява истината.

Отношенията НАТО - Русия

Русия претендира, че НАТО от години се опитва да я маргинализира на международната сцена.

От началото на 1990-те години Алиансът последователно изгражда отношения на сътрудничество с Русия в области от взаимен интерес и се стреми към стратегическо партньорство.

Още преди разпадането на Съветския съюз и на Варшавския договор НАТО предприе политика на отвореност, предлагайки диалог вместо конфронтация, което ясно пролича на срещата на най-високо равнище в Лондон през 1990 г. (виж декларацията [тук](#)). През следващите години Алиансът насърчаваше диалога и сътрудничеството, като създаде нови форуми като Партньорство за мир (ПЗМ) и Евроатлантическия съвет за партньорство (ЕАСП), отворени за цяла Европа, включително и за Русия (виж основополагащите документи [тук](#) и [тук](#)).

Като знак за уникалната роля на Русия за евроатлантическата сигурност, през 1997 г. НАТО и Русия подписаха Основополагащия акт за взаимоотношения, сътрудничество и сигурност, с който бе създаден Постоянният съвместен съвет НАТО-Русия. През 2002 г. отношенията бяха издигнати на ново равнище със създаването на Съвета НАТО-Русия (виж [тук](#) Основополагащия акт, [тук](#) Римската декларация за създаване на Съвета).

От създаването на Съвета НАТО-Русия двете страни работиха съвместно по широк спектър проблеми – от борбата с наркотиците и тероризма до подводните спасителни операции и планирането на гражданската защита в извънредни ситуации. Никоя друга партньорска страна не е била ангажирана в подобно сътрудничество.

НАТО не само не е маргинализирал Русия, но се отнасяше към нея като с привилегирован партньор.

Развитие и разширяване на НАТО

Русия твърди, че НАТО е трябвало да бъде разпусната след края на Студената война и че присъединяването на нови съюзници от Централна и Източна Европа подкопава сигурността на Русия.

НАТО не бе разпусната след края на Студената война, защото съюзниците искаха да запазят трансатлантическата връзка, съхранили сигурността и стабилността в трансатлантическата зона, както се заявява в Лондонската декларация: „Нужно е да продължим да сме заедно, да запазим дълготрайния мир, на който се радваме през последните четири десетилетия“. Стъпвайки на ценностите, които винаги са били водещи, НАТО е нещо повече от могъщ военен съюз – превърна се в политически форум за диалог и сътрудничество.

Политиката на „отворени врати“ на НАТО винаги се е основавала и ще продължи да се основава на свободния избор на европейските демокрации. Когато Украйна реши да води „извън блокова политика“, НАТО изцяло зачете този избор. Продължаващите твърдения на Русия, че НАТО се е опитала да накара Украйна да влезе в редиците му са абсолютно неверни.

НАТО се придържа към разпоредбите на член 10 от Вашингтонския договор (виж [тук](#)), който гласи че съюзниците „могат, при единодушно съгласие, да поканят да се присъедини към Договора всяка друга европейска държава, която е в състояние да развива и укрепва принципите на настоящия Договор и да



допринася за сигурността в Северноатлантическото пространство“.

Между 1952 г. и 2009 г. шест пъти европейски държави избраха да се кандидатира за членство, започвайки процес на демократизация и гарантиране на върховенството на закона. Съюзниците от НАТО единодушно решиха да ги приемат.

Разширяването на НАТО и на ЕС помогна на народите от Централна и Източна Европа да извършат трудните реформи, необходими за членството им. То даде възможност на гражданите на тези страни да оценят ползата от демократичния избор, върховенството на закона и значителния икономически растеж. Тези усилия приближиха Европа повече от всякога до превръщането ѝ в единна, свободна и мирна.

Русия също възприе визията от Основополагащия акт. Тя се ангажира със създаването в Европа „на общо пространство на сигурност и стабилност, без разделителни линии и сфери на влияние“ и със зачитането на „суверенитета, независимостта и териториалната цялост на всички държави и тяхното неотменимо право да избират начина за гарантиране на собствената си сигурност“.

Противно на този ангажимент Русия сега се опитва да създаде отново сфери на влияние - завзе част от Украйна, поддържа многобройна армия до границите ѝ и твърди, както заяви неотдавна руският външен министър Сергей Лавров, че „Украйна не може да бъде част от никакъв блок“.



Руските твърдения, че Алиансът е обещал да не се разширява

Руските представители твърдят, че през 1990 г. американски и немски официални лица са обещали НАТО да не се разширява към Централна и Източна Европа, че няма да изгражда военна инфраструктура близо до границите на Русия и да изпраща постоянни контингенти там.

Такова обещание не е правено и никога не е имало доказателства в полза на твърденията на Русия. За да поеме НАТО подобен ангажимент, е необходимо да направи официална писмена декларация, подписана от всички съюзнически държави. Освен това идеята за разширяването на НАТО възникна години след обединяването на Германия. Тя не бе на дневен ред по времето, когато Русия твърди, че е направено обещанието.

Твърденията, че НАТО се е ангажирала да не изгражда военна инфраструктура в близост до руските граници също са неточни. В Основополагащия акт Алиансът потвърждава, че „в настоящата и в предстоящата в обозримо бъдеще среда на сигурност, Алиансът ще изпълнява мисията си за колективна отбрана и други мисии, гарантирайки необходимата оперативна съвместимост, интеграция и способности за укрепване, а не чрез разполагане на допълнителни големи бойни формирования. Съответно ще разчита на адекватна инфраструктура, съизмерима с горепосочените задачи. В този контекст укрепване на бойните способности може да се наложи за защита срещу заплаха от агресия и за мисии по поддържане на мира, съобразени с Устава на ООН и ръководните принципи на ОССЕ, както и за учения, вписващи се в актуализирания Договор за обикновените въоръжени сили, разпоредбите от Виенската конвенция от 1994 г. и приетите взаимно мерки за прозрачност“.

Наистина НАТО осъвремени военната инфраструктура, например военновъздушните бази в новоприєдинилите се страни съответно с изискванията за укрепване и учения. Единствените въоръжени сили на територията на новите държави членки обаче са собствените им армии.

Още преди украинската криза единственото видимо присъствие на силите на Алианса в новите държави членки бяха самолетите на НАТО, участващи в охрана на въздушното пространство на балтийските държави. Минималните отбранителни средства не могат да се окачествяват като бойни сили по смисъла на Основополагащия акт.

След началото на кризата НАТО предприе стъпки за засилване на ситуационната осведоменост и укрепване на отбраната на източните държави членки. Това също напълно съответства на Основополагащия акт и е пряк резултат от дестабилизиращите военни действия на Русия.

Накрая, Актът гласи също: „Русия ще се въздържа по същия начин от разгръщане на конвенционалните си сили в Европа“. Руската агресия срещу Украйна е драстично нарушение на това задължение, каквото е и едностранното неспазване на Договора за обикновените въоръжени сили.

Твърденията на Русия, че НАТО игнорира безпокойството ѝ, свързано с противоракетната отбрана

НАТО не игнорира безпокойството на Русия. Напротив, Алиансът последователно се стремеше към сътрудничество с Русия в тази област. На срещата на върха в Лисабон през 2010 г. държавните и правителствените ръководители „решиха да изградят капацитета за противоракетна отбрана за защита на населението, територията и армиите на европейските държави членки и покани Русия да сътрудничи с нас“ (виж декларацията [тук](#)).

Това бе потвърдено и на срещата на най-високо равнище в Чикаго през май 2012 г. (виж [тук](#)), на която лидерите на държавите членки подчертаха, че НАТО „потвърждава ангажимента си за сътрудничество в областта на противоракетната отбрана в дух на взаимно доверие и реципрочност“ и изрично заявиха, че противоракетната отбрана на Алианса „няма да намали руските стратегически способности за възпиране“. НАТО предложи и режим на прозрачност, включително чрез създаване на два съвместни центъра за противоракетна отбрана НАТО-Русия. Русия отклони тези предложения.

Декларациите от тези срещи на най-високо равнище са нещо повече от политически обещания – те изразяват политиката на НАТО. Вместо да приеме сътрудничеството с НАТО, Русия изтъкна аргументи, игнориращи фактите и обявените от НАТО политики. Независими руски военни експерти ясно заявиха, че програмата за противоракетна отбрана не може да бъде заплаха за Русия и не намалява ефективността на възпиращите ѝ стратегически сили. Руското правителство обаче използва противоракетната отбрана като повод за обвинения, вместо като възможност за партньорство.

Критиките на Русия към легитимността на военните действия на НАТО в Либия

В опитите да защити незаконните си действия в Крим, Русия отправя нападки към легитимността на някои от операциите на НАТО.

Те включват ръководената от НАТО ОПЕРАЦИЯ ОТ 2011 Г. в защита на гражданското население на Либия. Операцията стартира под егидата на Съвета за сигурност на ООН съгласно резолюции [1970](#) и [1973](#), и двете позоваващи се на глава VII от Устава на световната организация, и двете приети, без Русия да наложи вето. Неотдавна президентът Путин обвини НАТО в нарушение на резолюциите при бомбардировките над Либия. Това е свършено неточно.

Резолюция 1973 на СС на ООН разрешава на НАТО „да вземе всички необходими мерки“ за защита на цивилното население и населените с цивилни територии от заплаха за нападение“ и Алиансът направи точно това с политическата и военната подкрепа на държавите в региона и членовете на Арабската лига.

След конфликта НАТО сътрудничеса с Международната разследваща комисия на ООН за Либия, която не откри никакви нарушения на резолюция 1973 или на международноправните норми и излезе със заключението, че „НАТО е провела изключително прецизна кампания с доказуема решимост да избегне жертви сред цивилното население“.



Критиките на Русия към легитимността на военните действия на НАТО в Косово

НАТО предприе операцията си в Косово след година интензивни усилия на ООН и Контактната група, в която членуваха и Русия, да намерят мирно решение. Неколкократно Съветът за сигурност на ООН окачестви етническото прочистване в Косово и нарастващия брой бежанци като заплаха за международния мир и сигурност. Операцията на НАТО „Съюзна сила“ започна без разрешение на ООН, за да сложи край на широкомащабното и упорито нарушаване на човешките права и избиването на цивилни.

След въздушната кампания последвалата операция на НАТО КЕЙФОР, в която първоначално участваше и Русия, се проведе с мандат на ООН (резолюция [1244](#) на Съвета за Сигурност) с цел да се гарантира безопасна и сигурна среда в Косово. Последваха близо десетгодишни дипломатически усилия, които доведоха до политическо решение за окончателния статут на Косово, както се изискваше в резолюция 1244.

Операцията в Косово бе проведена след подробно обсъждане с всички членове на международната общност, участвали в усилията за справяне с продължителната криза. В Крим, без да има криза и без да се опита да договори каквото и да било решение, Русия мина през главата на цялата международна общност, включително и на ООН, и просто завзе част от територията на друга държава.

Твърденията на Русия, че украинските власти са нелегитимни

Сегашният президент и правителство на Украйна бяха одобрени от огромното мнозинство на украинския парламент (371 гласа от 417 регистрирани) на 27 февруари 2014 г., включително от членове на Партията на регионите.

Този парламент бе избран на 28 октомври 2012 г. Руският външен министър по това време декларира, че „изборите протекоха мирно, без нарушения и като цяло съгласно общоприетите стандарти“ и „потвърдиха ангажимента на Украйна да спазва демокрацията и върховенството на закона“. Може да прочетете декларацията на руски [тук](#).

Този признат от Русия за легитимен парламент не може да бъде нелегитимен сега.

Руските твърдения, че така нареченият референдум в Крим е законен

Руските официални представители твърдят, че така нареченият референдум в Крим на 16 март е законен.

Референдумът е незаконен съгласно украинската конституция (виж на украински [тук](#), на руски [тук](#), на английски [тук](#)), която гласи, че „решение за промяна на територията се взема изключително и само чрез референдум в цяла Украйна“. Като част от Украйна Крим имаше статут на автономна република, но всички въпроси, свързани с властта в нея, се решават от украинския парламент (член 134), който одобрява и конституцията ѝ (член 135).

Освен това така нареченият референдум бе организиран само за седмици от самозваното кримско ръководство, поставено на власт от военни от руската армия, завзели правителствените сгради.

Твърденията на Русия, че анексирането на Крим се оправдава от решението на Международния съд за независимостта на Косово

Руските лидери твърдят, че има прецедент на така наречената декларация за независимост на Крим и това е решението на Международния съд за независимостта на Косово (виж [тук](#)).

Съдът обаче ясно постановява, че решението му не може да се разглежда като прецедент. Той пояснява, че решението по конкретния и специфичен въпрос за независимостта на Косово не може да има по-широки правни последици извън Косово.

Съдът подчертава обстоятелствата, при които претенциите за независимост биха били незаконни. Включително „ако те са или са били свързани с незаконна употреба на сила“. Пример за „незаконна употреба на сила“ е нахлуването и окупацията на съседна държава – точно това, което направи Русия.

Освен това процесът, завършил с декларацията за независимост на Косово, продължи години и включваше интензивни преговори под егидата на ООН. Руските твърдения пренебрегват всички тези факти.



Public diplomacy division (PDD) - press and media section

Tel.: +32(0)2 707 1010/1002

Email: moc@hq.nato.int

#NATO